Let op: de oorspronkelijke versie van deze pagina (pl) is onlangs gewijzigd.
Aan de vertaling in het Nederlands wordt momenteel gewerkt.
Swipe to change

Pools

Bemiddeling in EU-landen

Polen

In plaats van naar de rechter te stappen, is het de moeite waard te trachten geschillen te beslechten via bemiddeling/mediation. Dit is een alternatieve wijze van geschillenbeslechting (ADR), waarbij een bemiddelaar/mediator de partijen bij een geschil helpt tot een oplossing te komen. Zowel de overheid als de beoefenaars van juridische beroepen in Polen zijn zich terdege bewust van de voordelen van bemiddeling/mediation.

Met wie kan hiervoor contact worden opgenomen?

In 2010 werd binnen het ministerie van Justitie een dienst opgericht die is belast met kwesties op het gebied van mediation en die momenteel deel uitmaakt van de **Afdeling voor Slachtofferhulp en de Bevordering van Mediation (Wydział ds. Pokrzywdzonych Przestępstwem i ds. Promocji Mediacji)** binnen het Departement Internationale Samenwerking en Mensenrechten. Achtergrondinformatie over de mediation-activiteiten is beschikbaar op de website van het ministerie van Justitie (Ministerstwo Sprawiedliwości).

In de afgelopen jaren heeft het ministerie van Justitie bijzondere aandacht besteed aan kwesties die verband houden met de ontwikkeling en algemene invoering van mediation en andere vormen van alternatieve geschillenbeslechting (ADR) in Polen, de verbetering van de doeltreffendheid van het rechtsstelsel en de toegankelijkheid daarvan voor burgers.

In 2010 werd er op initiatief van het ministerie **een netwerk van mediation-coördinatoren** benoemd.

Momenteel zijn er 120 coördinatoren (rechters, reclasseringsambtenaren en mediators) bij acht hoven van beroep, alle regionale rechtbanken en zes districtsrechtbanken.

Voor ondersteuning en advies werkt de minister van Justitie samen **met de Sociale Raad voor Alternatieve Geschillen- en Conflictenbeslechting (Społeczną Radą ds. Alternatywnych Metod Rozwiązywania Konfliktów i Sporów)** ("de ADR-Raad" – email: adr_rada@ms.gov.pl), die een belangrijke rol speelt bij de bevordering van het idee van mediation en de communicatie tussen de centrale overheid, het rechtswezen en de wereld van mediators.

De raad werd op 1 augustus 2005 bij ministeriële verordening opgericht als raadgevend orgaan voor de minister betreffende alternatieve geschillen- en conflictenbeslechting in ruime zin. Tijdens de eerste ambtstermijn zijn onder meer de volgende documenten opgesteld:

Gedragscode voor Poolse mediators (Kodeks Etyczny Mediatorów Polskich) (mei 2008).

Opleidingsnormen voor mediators (Standardy Szkolenia Mediatorów) (oktober 2007).

Normen betreffende de beoefening van mediation en mediation-procedures (Standardy Prowadzenia Mediacji i Postępowania Mediacyjnego) (juni 2006).

De ADR-Raad werd bij ministeriële verordening van 3 april 2009 (gewijzigd bij ministeriële verordening van 1 juli 2011) aangesteld voor een tweede termijn. Het belangrijkste document dat door de Raad tijdens die termijn werd opgesteld, is

Uitgangspunten voor systeemwijzigingen (Założenia do zmian systemowych) (maart 2012).

De raad telt momenteel 23 leden, onder wie wetenschappers en ervaren beoefenaars van mediation, alsook vertegenwoordigers van de hieronder vermelde niet-gouvernementele organisaties, wetenschappelijke instellingen en overheidsinstanties.

De bevoegdheden van de raad betreffen voornamelijk het formuleren van aanbevelingen betreffende de werking van het nationale systeem voor alternatieve geschillenbeslechting, evenals:

aanpassing van het ADR-systeem aan de vereisten van het EUrecht;

ontwikkeling van een uniform mediationmodel in het Poolse rechtsstelsel;

bevordering van normen voor mediationprocedures;

bevordering van het gebruik van ADR-mechanismen als methode voor alternatieve geschillenbeslechting onder leden van de rechterlijke macht en gerechtelijk personeel, rechtshandhavingsinstanties en het algemene publiek;

vormgeving van een institutionele omgeving waarin specifieke vormen van ADR zich kunnen ontwikkelen;

uitvoering van andere ad hoc-projecten voor de ontwikkeling van mediation in Polen.

Er zijn ook talrijke niet-gouvernementele organisaties en ondernemingen die een belangrijke rol spelen bij de bevordering van mediation en de vaststelling van interne normen. Deze organisaties bepalen hun eigen normen op het gebied van opleiding, toetredingseisen voor kandidaat-mediators, mediationmethoden, gedragsnormen en goede beroepspraktijken. Het gaat om interne normen, die uitsluitend bedoeld zijn voor mediators die lid zijn van de betreffende organisaties.

De **grootste verenigingen** zijn:

Het Pools Centrum voor Mediation (Polskie Centrum Mediacji),

De Vereniging van Gezinsmediators (Stowarzyszenie Mediatorów Rodzinnych),

De Poolse Mediatorsvereniging (Krajowe Stowarzyszenie Mediatorów),

Het Pools Centrum voor Partnermediation (Centrum Mediacji Partners Polska),

De Poolse Vereniging voor Arbitrage (Polskie Stowarzyszenie Sądownictwa Polubownego),

Het Mediationcentrum voor Neder-Silezië (Dolnośląski Ośrodek Mediacji).

Daarnaast zijn er diverse beroepsverenigingen die met hun institutionele activiteiten mediation bevorderen. Dit zijn onder andere:

Het Centrum voor Mediation van de Orde van Advocaten (Centrum Mediacyjne przy Naczelnej Radzie Adwokackiej).

Het Centrum voor Zakelijke Mediation van de Nationale Juristenvereniging (Centrum Mediacji Gospodarczej przy Krajowej Izbie Radców Prawnych).

Mediationcentra van een aantal Regionale Juristenverenigingen (Okręgowa Izba Radców Prawnych)

Mediationcentra van een aantal Regionale Ordes van Notarissen (Okręgowa Rada Notarialna)

Niet-gouvernementele organisaties – in het kader van hun statutaire doelstellingen - en universiteiten kunnen lijsten met permanente mediators (*stały mediator*) opstellen. Informatie over de lijsten en de centra wordt verstrekt door de voorzitters van de districtsrechtbanken. Lijsten met mediators die optreden op strafrechtelijk gebied en in zaken met betrekking tot minderjarigen worden verstrekt door de voorzitters van de districtsrechtbanken.

Op welke gebieden is bemiddeling/mediation toegestaan en/of het meest gebruikelijk?

Geschillen kunnen via mediation worden beslecht op een aantal gebieden. Conform het Poolse recht kan mediation worden gebruikt op de volgende gebieden:

civiele zaken

handelszaken

arbeidsrechtelijke zaken

familierechtelijke zaken

zaken betreffende minderjarigen

strafzaken

gerechtelijk-administratieve zaken

Gedetailleerde informatie vindt u in brochures en folders die door het ministerie van Justitie worden opgesteld en verspreid.

Mediation wordt momenteel het meest gebruikt in strafrechtelijke en civielrechtelijke zaken. In de periode 2011-2012 vond de sterkste toename van mediation plaats op familierechtelijk en handelsrechtelijk gebied.

Moeten er specifieke voorschriften in acht worden genomen?

Mediation is een vrijwillige manier van geschillenbeslechting die plaatsvindt op basis van:

een bemiddelingsovereenkomst (**buitengerechtelijke mediation**)

een beslissing van de rechtbank om de zaak door te verwijzen voor mediation **(gerechtelijk bepaalde mediation**).

Indien de partijen zelf geen mediator kiezen, is de rechtbank gerechtigd om tijdens de rechtszaak een bemiddelaar te selecteren uit een lijst met hiervoor gekwalificeerde personen. In strafzaken en zaken betreffende minderjarigen wordt de mediator door de rechtbank benoemd.

Mediation wordt onder meer beheerst door het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, het Wetboek van Strafvordering, het procesrecht betreffende minderjarigen en het recht betreffende burgerlijke proceskosten. Er is ook afgeleide wetgeving die de bemiddelingsprocedures voor specifieke gevallen gedetailleerd regelt.

Met betrekking tot **minderjarigen** regelt de wetgeving:

de voorwaarden waaraan instellingen en personen die gemachtigd zijn om bemiddelingsprocedures uit te voeren moeten voldoen;

de registratie van instellingen en personen die gemachtigd zijn om bemiddelingsprocedures uit te voeren;

de opleiding van mediators;

de mate en voorwaarden van toegang van mediators tot procesdossiers;

de vorm en reikwijdte van het verslag betreffende de voortgang en resultaten van de bemiddelingsprocedure.

De wetgeving betreffende **strafzaken** regelt:

de voorwaarden waaraan instellingen en personen die gemachtigd zijn om bemiddelingsprocedures uit te voeren moeten voldoen;

de erkenning en de intrekking van de erkenning van instellingen en personen die gemachtigd zijn om bemiddelingsprocedures uit te voeren;

de mate en voorwaarden van toegang tot procesdossiers van instellingen en personen die gemachtigd zijn om bemiddelingsprocedures uit te voeren;

de methoden en procedures die moeten worden gevolgd in een bemiddelingszaak.

In **familiezaken** gelden aanvullende eisen voor mediators met betrekking tot hun opleiding en ervaring (kennis van psychologie, sociologie, recht en het opleiden van docenten, alsook praktische vaardigheden op het gebied van het bemiddelen in familiezaken).

Een uitvoeringsreglement bepaalt de hoogte van de vergoedingen en de te vergoeden onkosten voor mediators in civiele procedures (zie hieronder: Hoeveel kost bemiddeling/mediation?).

Informatie en opleiding

Basisinformatie over mediation in Polen is beschikbaar op de website van het ministerie van Justitie, inclusief onder andere: uittreksels uit rechtsinstrumenten betreffende mediation, internationale rechtsinstrumenten betreffende mediation en documenten en aanbevelingen van de ADR-Raad, alsook de elektronische versie van posters die zijn gepubliceerd om het idee van mediation te promoten.

Ook wordt hier up-to-date informatie gepubliceerd over activiteiten voor de bevordering van mediation en over activiteiten op nationaal en regionaal niveau in het kader van de Internationale Dag voor Geschillenbeslechting. De website biedt ook een overzicht van informatie, vertaalde rechtsinstrumenten en voorbeelden van goede praktijken uit andere landen.

Aspecten van mediation komen aan de orde tijdens algemene juridische opleidingen en tijdens de opleiding van officieren van justitie en rechters. Ook maken zij deel uit van het opleidingsprogramma van rechters en officieren van justitie, zie de Nationale School voor de Rechterlijke Macht en het Openbaar Ministerie (Krajowa Szkola Sądownictwa i Prokuratury).

Tijdens de opleiding van mediation-coördinatoren die worden ingezet door het ministerie van Justitie wordt aandacht besteed aan de volgende gebieden: communicatie, teammanagement en samenwerking met mediators.

Mediators zelf kunnen kiezen uit de opleidingen die worden aangeboden door mediationcentra, universiteiten en andere instellingen.

Het ministerie van Justitie houdt statistieken bij over mediation, waaronder:

het aantal zaken dat door de rechter wordt doorverwezen voor mediation;

het aantal bereikte overeenkomsten;

de voorwaarden van de overeenkomsten (bij bemiddeling in strafzaken en zaken betreffende minderjarigen);

het aantal buitengerechtelijke bemiddelingsprocedures (bij bemiddeling in civiele zaken).

In het kader van projectmatige activiteiten werden in 2010-2011 gidsen, folders en brochures verspreid onder rechtbanken, provinciale hoofdbureaus van politie en mediationcentra met informatie over de verschillende soorten bemiddeling en de praktische toepassing daarvan. Er was ook een campagne op televisie en radio, en er werden reclameborden geplaatst om het algemene publiek over mediation te informeren. Het ministerie van Justitie verspreidt regelmatig bijgewerkte brochures, folders, posters en mededelingen die aan procesformulieren worden gehecht en die ook vrij verkrijgbaar zijn op de website van het ministerie.

Sinds vijf jaar viert Polen de Internationale Dag voor Geschillenbeslechting en het ministerie van Justitie organiseert naar aanleiding hiervan een landelijke conferentie. In het kader van deze dag worden bovendien in een groot aantal steden tientallen kleinere conferenties, evenementen, seminars en debatten gehouden op regionaal en lokaal niveau.

Hoeveel kost bemiddeling/mediation?

Informatie over mediation wordt kosteloos verspreid door het ministerie van Justitie. Uit onderzoek blijkt dat mediation kostenefficiënter is dan gerechtelijke procedures.

In strafzaken en zaken betreffende minderjarigen **betalen de partijen de bemiddelingskosten niet** – deze worden betaald uit de publieke middelen. Bij bemiddeling in andere zaken **is de vergoeding over het algemeen gebaseerd** op een afspraak tussen de mediator en de partijen. De mediator kan er echter mee akkoord gaan de bemiddeling kosteloos te verrichten.
In civiele zaken worden de kosten door de partijen gedragen. De partijen betalen doorgaans elk de helft van de kosten, tenzij anders afgesproken. In bemiddelingsprocedures ingesteld op grond van een gerechtelijke beslissing bedraagt de vergoeding van de mediator in geschillen die niet op vermogenskwesties betrekking hebben 60 PLN (ongeveer 15 EUR) voor de eerste bemiddelingssessie en 25 PLN (ongeveer 6 EUR) voor iedere volgende sessie. Indien de procedure betrekking heeft op vermogenskwesties bedraagt de vergoeding van de mediator 1% van de waarde van de betwiste zaken (met een minimum van 30 PLN (ongeveer 7,5 EUR) en een maximum van 1 000 PLN (circa 250 EUR)). De mediator heeft ook recht op vergoeding van de onkosten (zoals bijvoorbeeld correspondentie- en telefoonkosten en de huur van vergaderruimtes). Op de kosten wordt ook btw in rekening gebracht.
Indien in het kader van mediation een overeenkomst wordt bereikt, wordt 75% van de griffierechten terugbetaald aan de partij die de zaak voor de rechter heeft gebracht. In (echt)scheidingszaken wordt 100% van de kosten terugbetaald.
In het geval van buitengerechtelijke bemiddeling wordt de vergoeding van de mediator (inclusief onkosten) vastgesteld door het mediationcentrum of overeengekomen door de partijen vóór aanvang van de bemiddeling. De partijen kunnen niet worden vrijgesteld van betaling van de bemiddelingskosten, ook al zijn zij vrijgesteld van de griffierechten. De mediator kan bij beide soorten bemiddeling (gerechtelijke en buitengerechtelijke) afzien van de vergoeding.

Kunnen overeenkomsten die via bemiddeling/mediation tot stand zijn gekomen, ten uitvoer worden gelegd?

Wanneer de partijen **in civiele zaken** een akkoord bereiken, wordt dit bij de notulen gevoegd. De mediator informeert de partijen dat zij door ondertekening van de overeenkomst ermee instemmen deze voor goedkeuring aan de rechtbank voor te leggen. De mediator stuurt de notulen met de overeenkomst door naar de rechtbank en verstrekt de partijen een afschrift van de notulen. De rechtbank beoordeelt onmiddellijk of de overeenkomst kan worden goedgekeurd en of er een uitvoerbaarheidsverklaring kan worden afgegeven. De rechtbank zal weigeren de overeenkomst geheel of gedeeltelijk goed te keuren of deze uitvoerbaar te verklaren als de overeenkomst strijdig is met het recht of de goede zeden, bedoeld is om de wet te ontduiken, verwarrend is of tegenstrijdigheden bevat die schadelijk zijn voor de legitieme belangen van de werknemer. Een mediation-akkoord dat door de rechtbank is goedgekeurd en uitvoerbaar is verklaard, heeft de rechtskracht van een gerechtelijke schikking en is als zodanig afdwingbaar.
Overeenkomsten **in familiezaken** kunnen betrekking hebben op de verzoening van echtgenoten, kunnen de voorwaarden voor een scheiding vastleggen en aspecten van het ouderlijk gezag regelen, alsook het contact met kinderen, de voorziening in gezinsbehoeften, het onderhoud van kinderen, en vermogens en huisvestingskwesties. Na de scheiding van ouders of echtgenoten, kunnen ook afspraken worden gemaakt over kwesties als de afgifte van een paspoort, de keuze voor de opleiding van een kind, het contact met andere familieleden en het beheer van het vermogen van een kind.
In civiele zaken wordt de verjaringstermijn gestuit door de inleiding van een bemiddelingsprocedure.
In strafzaken en zaken betreffende minderjarigen komt de in het kader van de bemiddelingsprocedure bereikte overeenkomst niet in de plaats van het vonnis van de rechtbank en is deze overeenkomst niet bindend voor de rechter. De rechtbank moet echter bij zijn uiteindelijke oordeel in de procedure rekening houden met de inhoud ervan. De overeenkomst kan de volgende bepalingen bevatten: formele verontschuldiging, vergoeding van materiële en immateriële schade, taakstraf, verplichtingen jegens de benadeelde partij, verplichtingen jegens de gemeenschap als geheel enz.

Laatste update: 25/09/2014

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.